

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Н. А. Іванова, кандидат економічних наук
А. А. Славгородська, Л. В. Білявська
Уманський національний університет садівництва

Розглянуто нормативно-правові акти щодо обліку розрахунків за виплатами працівникам. Найбільш складним для вирішення є питання узгодження нормативних положень бухгалтерського обліку та законодавства. В ході дослідження виявлено невідповідність затверджених типових форм облікової документації, на основі яких складається звітність підприємств, вимогам діючого законодавства. Запропоновано шляхи удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Ключові слова: облік, виплати працівникам, оплата праці, відпустка.

Облік розрахунків за виплатами працівникам є одним з найважливіших і складних в системі обліку на підприємстві будь-якої форми власності. Він базується на загальноприйнятих концепціях й принципах. Якість інформації значною мірою залежить від ступеня інтегрованості, підпорядкованості єдиній меті всіх облікових процесів, насамперед, на стадіях початкового спостереження, виміру та документування. Саме це обумовлює актуальність проведеного дослідження.

Розрахунок заробітної плати є дуже відповідальною й трудомісткою роботою, яку треба виконати за короткий термін між наданням інформації та виплатою працівнику. Тому, заздалегідь підготовлений порядок обліку допоможе зекономити час. Організація оплати праці має великий вплив на ефективність діяльності підприємства. До основних факторів, що впливають на ефективність праці, можна віднести мотиваційні механізми. Важливу роль мотивації відіграє соціальний пакет.

Одним з важливих питань реформування бухгалтерського обліку заробітної плати є вдосконалення діючої моделі аналітичного обліку, оскільки дані аналітичного обліку відіграють важливу роль, характеризуючи розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, обсяг продукції, виконання норм продажів, фонд заробітної плати і його структуру[10].

Не дивлячись на те, що науковцями опубліковано безліч праць, стосовно проблематики обліку розрахунків з оплати праці, багато питань потребують подальшого вирішення.

Метою статті є визначення можливих шляхів удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам в аграрних підприємствах.

Методика дослідження. Методичною базою дослідження слугували розробки українських науковців, матеріали періодичних видань і нормативно-правові акти з питань розрахунків за виплатами працівникам в аграрних підприємствах.

Результати досліджень. Основним нормативним документом з обліку розрахунків за виплатами працівникам є П(С)БО 26 «Виплати працівникам», Згідно якого виплати працівникам включають поточні виплати працівникам, виплати при звільненні, виплати після закінчення трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу, інші виплати працівникам [3].

Основною серед перерахованих поточних виплат є виплата за період відпустки.

У Конституції України сказано, що кожен громадянин має право на відпочинок. Тривалість і порядок надання відпусток працівникам для відновлення працездатності, зміцнення здоров'я, а також для виховання дітей, задоволення власних життєво важливих потреб та інтересів, всебічного розвитку особи регулюється Законом України «Про відпустки» [7].

Право на відпустку мають громадяни України, які перебувають у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності, а також працюють за трудовим договором у фізичної особи.

Надання відпустки оформляється наказом (розпорядженням) про надання відпустки, на підставі якого відділ кадрів робить відмітки в особовій картці працівника [14], а бухгалтерія здійснює розрахунок заробітної плати, що належить до виплати за період відпустки. При наданні відпустки без оплати поруч із зазначенням кількості днів відпустки зазначається «без оплати».

Визначення суми заробітної плати працівникам за час відпусток та компенсації за невикористані відпустки здійснюється відповідно до «Порядку обчислення середньої заробітної плати» [5].

Сума відпускних розраховується шляхом множення середньоденної заробітної плати за розрахунковий період на кількість календарних днів, що припадають на відпустку. При розрахунку середньої зарплати дохід, отриманий працівником за останні перед відпусткою 12 місяців, ділиться на кількість календарних днів у цьому ж періоді за вирахуванням десяти офіційних святкових і неробочих днів, встановлених Кодексом законів про працю.

Значний відсоток авторів вважають, що одним із напрямів вдосконалення бухгалтерського обліку є зменшення кількості документації завдяки впровадженню багатоденних і накопичувальних документів, використання типових міжвідомчих форм, пристосованих до використання обчислювальної техніки.

Про те в ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6], зазначено, що підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, а відповідальність за його організацію і забезпечення фіксування фактів всіх господарських операцій у первинних документах і т.д. несе керівник підприємства.

Враховуючи вище сказане та встановивши відсутність первинних документів типової форми з обліку нарахування сум відпускних у сільськогосподарських підприємствах, пропонуємо документ «Відомість нарахування відпускних» (табл.).

На нашу думку, дана відомість містить максимум інформації, що дає змогу проконтролювати достовірність і правильність включення сум доходів для розрахунку середньоденної заробітної плати працівника та визначення суми відпускних.

Нарахування оплати відпусток проводиться підприємствами з використанням резерву оплати відпусток, який створюється для рівномірного розподілу витрат на оплату відпустки за звітний період.

Необхідність створення резерву відпусток передбачено п. 13 П(С)БО 11 «Зобов'язання», відповідно до якого для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат, у тому числі і на виплату відпускних працівникам, підприємством створюється відповідне забезпечення [2]. Також аналогічна норма передбачена п. 7 П(С)БО 26 «Виплати працівникам», за вимогами якого виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, визнаються зобов'язанням

через створення забезпечення (резерву) у звітному періоді [3]. Варто відзначити, що норми П(С)БО, що передбачають створення резерву відпусток, носять обов'язковий для виконання характер. На цей факт вказує Міністерство фінансів у Листі від 09.06.2006 р. № 31 – 34000 – 20 – 25/12321. Таким чином, у підприємств відсутнє право вибору щодо того, створювати резерв відпусток чи ні. Не формують резерв відпусток тільки суб'єкти малого підприємництва, які мають право на застосування спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат. Резерв відпусток формують для виплати щорічних (основної та додаткових) відпусток, а також додаткових відпусток працівникам з дітьми. Резерв створюється шляхом щомісячного його нарахування за нормативом від фактичних витрат на оплату праці. У бухгалтерському обліку створення резерву відпусток відображається за кредитом субрахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток» в кореспонденції з дебетом витратних рахунків.

Відомість нарахування відпускних

Назва підприємства СТОВ «Світанок»
 Прізвище, ім'я та по батькові працівника Редько Роман Борисович
 посада (професія) бригадир табельний номер 1254
 Розрахунковий період з «01» жовтня 2012р. по «30» вересня 2013р.
 Період відпустки «01» жовтня 2013р. по «24» жовтня 2013р.
 кількість днів відпустки 24 дні

Місяць	Нарахована сума оплати, грн	В тому числі				Кількість календарних днів	Кількість днів, які включають до розрахунку	Сума, що включається до розрахунку, грн
		лікарняних	премія за відпрацьований минулий рік					
Жовтень	945,39					31	31	945,39
Листопад	645,30					30	30	645,30
Грудень	630,54					31	31	630,54
Січень	2400,40		1500,00			31	29	1275,40
Лютий	1350,43					28	28	1350,43
Березень	1564,54					31	30	1564,54
Квітень	1842,30	386,60				30	29	1842,30
Травень	2075,30					31	28	2075,30
Червень	2075,30					30	28	2075,30
Липень	2075,30					31	31	2075,30
Серпень	2075,30					31	30	2075,30
Вересень	2075,30					30	30	2075,30
Всього	19755,40	386,60	1500,00			365	355	18630,40

Розрахунок суми відпускних $18630,40 / 355 * 24 = 1259,52$

В дебет рахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток»

Відомість склав

дата

підпис

ППП

Керівник

дата

підпис

ППП

Оскільки оплата днів відпустки згідно п.п. 2.2.12 Інструкції зі статистики заробітної плати включається до фонду додаткової заробітної плати [1], то суми відпускних згідно п.1 ч.1 ст.7 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» є об'єктом для нарахування та утримання ЄСВ [9].

Постійний моніторинг змін законодавства у сфері документування, оподаткування доходів громадян виступає одним з першочергових і обов'язкових шляхів удосконалення ведення обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Погоджуємося з пропозицією Юрчук Н.П., щодо удосконалення організації синтетичного обліку оплати праці: внести зміни до п.5.2.9, 5.2.13 Методичних рекомендацій щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств у відповідності до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»; відповідно внести зміни до затверджених спеціалізованих форм регістрів журнально-ордерної форми обліку, а саме журналу-ордеру 5-Б с. - г., зведеної відомість нарахування та розподілу оплати праці та відрахувань від неї за об'єктами обліку витрат 5.1. с. - г. та відомості аналітичного обліку 5.4. с. - г. [15].

З метою наступного часткового вирішення проблеми, пропонуємо внести зміни до типових форм регістрів обліку розрахунків з оплати праці в сільськогосподарських підприємствах, які ведуть облік за журнально-ордерною формою.

У Зведеній відомості № 5.1 с. - г. нарахування та розподілу оплати праці та відрахувань від неї за об'єктами обліку витрат, затвердженої наказом Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. № 390 внести зміни відповідно до закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [9], а саме: назву колонки «Відрахування на соціальні заходи – кредит рахунку 65» замінити на «Відрахування ЄСВ – кредит рахунку 65», а у колонках 14 – 17 вказувати ставки відрахувань єдиного соціального внеску.

У Зведеній відомості № 5.3 с. - г. за розрахунками з робітниками та службовцями, затвердженої наказом Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. № 390 відповідно до Податкового кодексу України [4] та закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [9] внести зміни у розділі Б «Видано, перераховано, зараховано, внесено і утримано» пункті «Утримано»:

- назву рядка 30 «Прибутковий податок» замінити на «Податок з доходів фізичних осіб»;
- назву рядка 31 «до Пенсійного фонду» замінити на «ЄСВ 3,6%»;
- назву рядка 32 «до Фонду сприяння зайнятості населення» замінити на «ЄСВ 2,0%».

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, слід відмітити, що неузгодженість діючих нормативних положень бухгалтерського обліку та законодавства, відсутність змін у типових формах облікової документації, на основі яких складається звітність підприємств негативно впливають на прийняття управлінських рішень.

Встановивши відсутність первинних документів типової форми з обліку нарахування сум відпускних у сільськогосподарських підприємствах, пропонуємо застосовувати документ «Відомість нарахування відпускних».

З метою наступного часткового вирішення проблеми, пропонуємо внести зміни до типових форм регістрів обліку розрахунків з оплати праці в сільськогосподарських підприємствах, які ведуть облік за журнально-ордерною формою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інструкція зі статистики заробітної плати: Наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. №5 [Електронний ресурс]. — Режим

- доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0114> – 04
2. П(С)БО 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085> – 00
 3. П(С)БО 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025> – 03
 4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, (з подальшими змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755> – 17
 5. Порядок обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів від 8 лютого 1995 р. №100 (з подальшими змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/100-95-п>
 6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV, (з подальшими змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996> – 14
 7. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР, (з подальшими змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>
 8. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів від 8 лютого 1995 р. №100 (з подальшими змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF>
 9. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI, (з подальшими змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464> – 17
 10. Дуганець Н. Сучасний стан та шляхи вдосконалення обліку оплати праці / Н. Дуганець, В Андрусик // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2. (м. Кам'янець-Подільський) / відпов. ред. Н.В. Семенишена. — Тернопіль: Крок, 2014. — С. 60 – 62
 11. Лучко Т.В. Особливості бухгалтерського обліку оплати праці / Т.В. Лучко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/News/Nauka/2014/Docs/LCA_Oblic_Materialy_konf_25.04.2014.pdf#page=67
 12. Носова Є.А. Проблеми оподаткування та тінізації заробітної плати в Україні / Є.А. Носова // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. X Міжн. наук. — практ. конференції, 24 – 25 жовтня 2013 р. / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – Київ, 2013. — С. 259 – 264.
 13. Овсюк Н.В. Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці в контексті застосування вимог міжнародних стандартів фінансової звітності / Н.В. Овсюк [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Fkd_2014_1_21.pdf
 14. Сук П.К. Розрахунок відпускних / П.К.Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. — 2012. — № 12. — С. 22 – 23.
 15. Юрчук Н.П. Удосконалення організації синтетичного обліку оплати праці на

сільськогосподарських підприємствах / Н.П. Юрчук // Збірник наук. праць Вінницького нац. аграр. ун-ту. Серія: Економічні науки / [Редкол.: Калетнік Г.М. (голов. ред.) та ін.]. — Вінниця, 2012. — Вип. 2(64). — С. 209 – 214.

Одержано 24.10.2014

Аннотация

Н. А. Иванова, А. А. Славгородская, Л. В. Белявская
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА РАСЧЕТОВ ПО ВЫПЛАТАМ РАБОТНИКАМ В АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Статья посвящена рассмотрению отдельных аспектов учета начисления выплат за период отпуска в аграрных предприятиях, в частности путей их усовершенствования. Рассмотрены нормативно-правовые акты по учету расчетов по выплатам работникам. Наиболее сложным для решения является вопрос согласования нормативных положений бухгалтерского учета и законодательства. В связи с их частой сменой, учет требует постоянной реорганизации и модификации в соответствии с современными условиями. В ходе исследования выявлено несоответствие утвержденных типичных форм учетной документации, на основании которых составляется отчетность предприятий, требованиям действующего законодательства. Предложены пути усовершенствования учета расчетов по выплатам работникам.

Ключевые слова: *учет, выплаты работникам, оплата труда, отпуск.*

Annotation

N. Ivanov, A. Slavgorodskaya, L. Belyavskaya
IMPROVING ACCOUNTING CALCULATIONS ON PAYMENT OF WORKERS IN AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article considers some aspects of accounting accrual of payments for the period of leave in agricultural enterprises, including ways to improve them. Considered regulations on accounting calculations employee benefit. The most difficult issue to solve is the regulatory harmonization of accounting and legislation. Due to their frequent change, the accounting requires constant reorganization and modification in accordance with modern conditions. The study revealed a discrepancy of approved typical forms of records to the requirements of current legislation. Was proposed the ways of improvement of accounting of payments employee benefits.

Key words: *accounting, employee benefits, wage, the leave.*